

Aanwijzing taken en inzet Landsrecherche (2016.02)

Rechtskarakter

Aanwijzing i.d.z.v. artikel 5 lid 4 Rijkswet Openbare Ministeries

Afzender

Procureur-generaal van Curaçao, van Sint-Maarten, en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Adressaat

Hoofdofficier van Justitie van Curaçao

Hoofdofficier van Justitie van Sint Maarten

Hoofd van de Landsrecherche van Curaçao

Hoofd van de Landsrecherche van Sint Maarten

Registratienummer

2016.02

Datum inwerkingtreding

1 februari 2016

Algemene opmerkingen

Daar waar in deze Aanwijzing staat 'Landsrecherche', wordt telkens bedoeld de Landsrecherche van elk afzonderlijk land.

Op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) is de Nederlandse Aanwijzing taken en inzet rijksrecherche van toepassing.

1. SAMENVATTING

In deze Aanwijzing wordt omschreven met welke zaken de Landsrecherche is of kan worden belast en op welke wijze de Landsrecherche moet worden ingeschakeld.

2. ACHTERGROND

De Landsrecherche is sinds 10 oktober 2010 een zelfstandige opsporingsinstantie met een speciale taak. Zij richt zich op de opsporing van door (semi-) overheidsfunctionarissen gepleegde misdrijven. Niet alle door deze functionarissen gepleegde misdrijven worden door de Landsrecherche onderzocht. Dat zou alleen al om puur capacitaire redenen niet doenlijk zijn. Daarom is het werkteerrein van de Landsrecherche sinds de oprichting afgebakend. Het doel van deze aanwijzing is te waarborgen dat de Landsrecherche vooral opereert op het terrein van de strafbare gedragingen die in ernstige mate de integriteit van de rechtspleging en de integriteit van het openbaar bestuur raken. Mede daarom zal de Landsrecherche in beginsel niet worden belast met disciplinaire (integriteits)onderzoeken.

De Landsrecherche verricht alleen feitenonderzoeken en opsporingsonderzoeken. Voor feitenonderzoeken geldt dat het moet gaan om onderzoeken naar gedragingen waar een strafrechtelijke aspect aan kleeft. Een dergelijk onderzoek kan al worden ingesteld nog voordat sprake is van een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit. Met een feitenonderzoek wordt niet meer en ook niet minder beoogd dan het op een rijtje zetten van de feiten. Daarbij is beperkt getuigenverhoor mogelijk. Opsporingsbevoegdheden of dwangmiddelen kunnen niet worden toegepast. Een feitenonderzoek kan worden gevolgd door een opsporingsonderzoek.

De Landsrecherche verricht uitsluitend opsporingsonderzoeken naar misdrijven; voor overtredingen wordt de Landsrecherche niet ingeschakeld. Zowel de resultaten van een feitenonderzoek als de resultaten van een opsporingsonderzoek kunnen – met toestemming van het Openbaar Ministerie (OM) – worden gebruikt voor een disciplinair onderzoek, met inachtneming van de geldende privacyregelgeving.

3. ALGEMENE UITGANGSPUNTEN INZET LANDSRECHERCHE

Voor het inzetten van de Landsrecherche geldt een aantal algemene, cumulatieve uitgangspunten. Deze komen er kortweg op neer dat het moet gaan om onderzoeken naar:

*misdrijven (waaronder begrepen strafbare pogingen daartoe),
gepleegd door functionarissen in dienst van de overheid (incl. semioverheid en personen die op detacheringsbasis voor de (semi)overheid werkzaam zijn),
waardoor de integriteit van de overheid is (of kan worden) aangetast,
en waarbij waarborgen voor een onafhankelijk onderzoek noodzakelijk zijn en voorts de schijn van partijdigheid dient te worden voorkomen,
terwijl de Landsrecherche vanwege haar bijzondere expertise of uit oogpunt van vertrouwelijkheid of gevoeligheid in een zaak de aangewezen instantie is het onderzoek te verrichten.*

Wanneer aan deze uitgangspunten is voldaan, is daarmee niet gegeven dat de Landsrecherche dan ook altijd zal worden ingezet. Bij het toepassen van deze uitgangspunten is van belang dat rekening wordt gehouden met het kunnen halen van acceptabele doorlooptijden in de onderzoeken. In zoverre zijn het 'slechts' basisvoorwaarden; als aan die voorwaarden is voldaan, is inzet van de Landsrecherche mogelijk. Dat neemt niet weg dat er wel enkele gevallen zijn te benoemen die zonder meer als Landsrecherchewaardig kunnen worden aangemerkt. Ook dan is echter inzet niet gegarandeerd; er zal steeds per geval over de inzet van de Landsrecherche worden beslist.

A. Typische Landsrecherchezaken

1. Misdrijven, gepleegd door:
 - politieke en bestuurlijke ambtsdragers,
 - rechters en leden van het openbaar ministerie, en
 - diensthooftden en directeuren van met een overheidstaak belaste instellingen.

Toelichting

In deze gevallen is ongeacht het type misdrijf – wel of niet functiegerelateerd – zonder meer de integriteit van de rechtspleging en/of de integriteit van (de kern van) het openbaar bestuur in het

geding. Dat komt vooral door de hooggeplaatste functie van de betreffende overheidsfunctionaris en de grote maatschappelijke impact die strafbare gedragingen van dergelijke personen doorgaans hebben. Inzet van de Landsrecherche is in dit type zaken met name noodzakelijk uit oogpunt van vertrouwelijkheid en gevoeligheid, alsmede onafhankelijkheid van het onderzoek.

2. Functiegerelateerde misdrijven, gepleegd door (overige) ambtenaren of functionarissen van met een overheidstaak belaste instellingen, welke misdrijven materieel of immaterieel voordeel kunnen hebben opgeleverd en de overheid dan wel particulieren enig nadeel kunnen hebben berokkend.

Toelichting

Deze categorie ziet op andere dan de onder A1 genoemde overheidsfunctionarissen, die een misdrijf plegen dat verband houdt met de functie en dat enig voordeel kan hebben opgeleverd en de overheid dan wel particulieren nadeel kan hebben berokkend. Concreet kan worden gedacht aan corruptie, verduistering, valsheid in geschrift, schending van het ambtsgeheim, etc. Ook in deze gevallen wordt de integriteit van het openbaar bestuur doorgaans ernstig aangetast en is inzet van de Landsrecherche aangewezen, mede ook in verband met de bijzondere expertise die bij onderzoeken naar dergelijke misdrijven vaak noodzakelijk is.

3. Misdrijven, gepleegd door opsporingsambtenaren in strijd met de ambtsverplichting.

Toelichting

Hier gaat het specifiek om ambtenaren of functionarissen van met overheidstaak belaste instellingen aan wie wettelijk een opsporingstaak is toevertrouwd, kortweg opsporingsambtenaren, die een misdrijf in strijd met deze ambtsverplichting plegen. Te denken valt aan het opmaken van een valselijk proces-verbaal, verduistering van in beslag genomen goederen, ambtsmisbruik, etc. Juist omdat het hier hoofdzakelijk politieambtenaren betreft, is inzet van de Landsrecherche – in plaats van de lokale recherche – vereist om elke schijn van partijdigheid bij het onderzoek te voorkomen.

4. Misdrijven, gepleegd door politieambtenaren, waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten.

Toelichting

Onder deze categorie vallen alle andere dan de onder A3 genoemde misdrijven, die door politieambtenaren worden gepleegd en waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. Deze misdrijven hoeven niet gerelateerd te zijn aan de ambtsverplichting of anderszins verband te houden met de functie van de politieambtenaar. Ook voor dit type zaken is inzet van de Landsrecherche doorgaans noodzakelijk om de schijn van partijdigheid bij het onderzoek te vermijden.

5. Gevallen van vuurwapengebruik door opsporingsambtenaren met de dood of enig lichamelijk letsel tot gevolg.

Toelichting

In deze gevallen gaat het om onderzoeken naar de wijze waarop de overheid uitvoering heeft gegeven aan het geweldsmonopolie, voor zover daarbij gebruik is gemaakt van een vuurwapen. Omdat dit overheidsgeweld hoofdzakelijk wordt uitgeoefend door politieambtenaren, en bij het onderzoek naar de toedracht van die incidenten iedere schijn van partijdigheid moet worden vermeden, is inzet van de Landsrecherche vrijwel altijd noodzakelijk. Er geldt geen beperking tot gevallen met zwaar lichamelijk letsel tot gevolg; elk letsel dat een rechtstreeks gevolg is van

vuurwapengebruik door opsporingsambtenaren rechtvaardigt een Landsrecherche-onderzoek, ook omdat het vaak min of meer toevallig is of het vuurwapengebruik licht of zwaarder lichamelijk letsel oplevert. Een gedetailleerde uiteenzetting over de wijze waarop dit soort onderzoeken dient plaats te vinden, wordt nader uitgewerkt in de Aanwijzing handelwijze bij geweldsaanwending (politie)ambtenaar.

6. Overige confrontaties met overheidsfunctionarissen met de dood of zwaar lichamelijk letsel tot gevolg.

Toelichting

In deze gevallen gaat het niet alleen om politiële toepassing van geweld anders dan door middel van een vuurwapen (zoals het gebruik van de wapenstok, pepperspray, taser, diensthond of dienstvoertuig), maar ook om iedere andere aanwending van geweld door of vorm van lichamelijke confrontatie met overheidsfunctionarissen in het algemeen. In tegenstelling tot de categorie genoemd onder A5, geldt hier wel een beperking tot incidenten die de dood of zwaar lichamelijk letsel tot gevolg hebben.

7. Gevallen waarin een persoon, die in een bewaarplaats rechtens van zijn vrijheid beroofd wordt gehouden of anderszins aan de zorg van de overheid is toevertrouwd, komt te overlijden of zwaar lichamelijk letsel oploopt.

Toelichting

Van een situatie van vrijheidsberoving of toevertrouwing als hier omschreven, is bijvoorbeeld sprake bij het transport van een aangehouden verdachte, bij insluiting op het politiebureau of in een penitentiaire inrichting, maar ook bij een op basis van een rechterlijke beslissing geplaatst persoon. Ingeval van niet-natuurlijk overlijden van een persoon in een dergelijke situatie, is de Landsrecherche ook hier mede omwille van het voorkomen van de schijn van partijdigheid de aangewezen instantie om het onderzoek te verrichten.

B. Mogelijke Landsrecherchezaken

1. Overheidsfunctionarissen, niet zijnde opsporingsambtenaren, die vuurwapengeweld hebben aangewend.

Toelichting

Deze categorie zaken ziet op alle gevallen waarin een overheidsfunctionaris aan wie geen opsporingstaak werd toevertrouwd vuurwapengeweld heeft aangewend, ongeacht of als gevolg hiervan letsel of schade werd toegebracht. Het gaat hierbij dus zowel om het dreigen als daadwerkelijk schieten met een vuurwapen. De integriteit van de overheid kan hierdoor worden aangetast en inzet van de Landsrecherche kan onder omstandigheden gewenst zijn uit oogpunt van objectiviteit en/of vertrouwelijkheid.

2. Misdrijven, gepleegd door andere personen dan die bedoeld onder A, waarvoor naar het oordeel van de procureur-generaal, uit een oogpunt van vertrouwelijkheid, gevoeligheid of objectiviteit de inzet van de Landsrecherche noodzakelijk dan wel gewenst is.

Toelichting

De ervaring leert dat er zaken zijn, die niet vallen onder de hiervoor genoemde categorieën, maar

waarin om bijzondere redenen toch de inzet van de Landsrecherche is geïndiceerd. Dit kan te maken hebben met de persoon of de positie van degene die voorwerp is van onderzoek, of het feit dat het onderzoek bijzondere afscherming vereist.

C. Overige Landsrecherchetaken

De Landsrecherche kan met toestemming en onder gezag van de procureur-generaal in een aantal gevallen ook bijstand verlenen ter ondersteuning bij andersoortige multidisciplinaire strafrechtelijke onderzoeken waarbij ambtenaren of werknemers van semi-overheidsinstanties betrokken zijn. Daarnaast kan krachtens een rechtshulpverzoek bijstand worden verleend aan strafrechtelijke onderzoeken van de Rijksrecherche of de Landsrecherche van een ander land binnen het Koninkrijk. De landsrecherche kan met toestemming van de procureur-generaal ook bijstand verlenen ter ondersteuning van ambtelijke commissies van integriteitsonderzoeken of teams voor grootschalige disciplinaire onderzoeken bij justitiële diensten.

In afwijking van de algemene uitgangspunten kan inzet van de Landsrecherche tot slot zijn aangewezen in overige, door de procureur-generaal te bepalen gevallen, waarin de inzet van de Landsrecherche noodzakelijk dan wel gewenst is vanwege haar bijzondere expertise of uit oogpunt van vertrouwelijkheid, gevoeligheid of objectiviteit.

4. MELDZAKEN

De procureur-generaal moet niet alleen worden benaderd voor de gevallen waarin inzet van de Landsrecherche wordt verlangd, maar dient ook te worden geïnformeerd over (mogelijke) strafbare feiten die de integriteit van het overheidsfunctioneren kunnen raken waarnaar onderzoek wordt gedaan door een andere opsporingsinstantie dan de Landsrecherche. Meer concreet betekent dit dat aan de procureur-generaal moet worden gemeld alle (verdenkingen van) misdrijven, gepleegd door ambtenaren, die ter kennis komen van het eerstelijns OM. Hieronder vallen dus in elk geval alle (mogelijke) strafbare feiten gepleegd door opsporingsambtenaren (en die mogelijk worden onderzocht door een Bureau Interne Zaken). Ook de resultaten van die onderzoeken moeten worden gemeld aan de procureur-generaal.

5. INZET, ALARMERING EN AFDOENING

A. Niet-spoedeisende zaken

Gelet op de beperkte capaciteit van de Landsrecherche zal in de gevallen waarin het (onafhankelijk) onderzoeksbelang dit toelaat, worden gestreefd naar samenwerking met andere opsporingsinstanties. In de gevallen waarin het onderzoek zich richt tegen een opsporingsambtenaar, zal in de praktijk bijvoorbeeld nogal eens worden gestreefd naar samenwerking met het interne onderzoeksbureau van de betreffende opsporingsdienst. Echter, ook als die samenwerking wordt gevonden berust de verantwoordelijkheid in beginsel bij de Landsrecherche. Dat kan ook niet anders, omdat ingevolge de onder 3 genoemde uitgangspunten inzet van de Landsrecherche aan de orde is indien een onpartijdig onderzoek nodig is. Teneinde die onpartijdigheid ook in combi-onderzoeken voldoende te kunnen waarborgen, is het wenselijk dat de regie en de verantwoordelijkheid van dat onderzoek, net als bij de zelfstandig door de Landsrecherche uit te voeren onderzoeken, daadwerkelijk bij de Landsrecherche ligt. Dit kan in uitzonderlijke gevallen slechts anders zijn ingeval van een onderzoek, dat vanwege vereiste specialistische kennis, ervaring of capacitaire beschikbaarheid, niet door de

Landsrecherche kan worden geleid, en waaraan de Landsrecherche als partner medewerking kan verlenen. Indien dit zich voordoet worden kunnen separate afspraken worden gemaakt waarmee de onafhankelijkheid van het optreden van de medewerkers van de Landsrecherche kan worden verzekerd.

Bij de prioritering van onderzoeken geldt in het algemeen dat de 'typische Landsrecherche-zaken' zwaarder worden gewogen dan de 'mogelijke Landsrecherche-zaken'. Daarnaast wordt rekening gehouden met factoren als de politieke of publicitaire gevoeligheid, de rang/functie van de betreffende overheidsfunctionaris, het al dan niet structurele karakter van de te onderzoeken gedraging en de eventuele betrokkenheid van georganiseerde en/of grensoverschrijdende criminaliteit.

Een coördinatie commissie Landsrecherche (CCLR) bestaande uit de Hoofdofficier van justitie, het Hoofd Landsrecherche en de coördinerend recherche officier van justitie zal in 2016 worden ingericht. De CCLR zal de PG adviseren bij de selectie en prioritering van onderzoeken.

B. Spoedeisende zaken

Op incidenten van de categorieën beschreven in paragraaf 3A (Typische Landsrecherchezaken) onder 5, 6 en 7 volgt niet alleen in beginsel altijd inzet van de Landsrecherche, maar vereist de aard van deze incidenten ook een spoedig optreden. Daarom dient in deze gevallen:

- de Landsrecherche onmiddellijk en rechtstreeks door de politie gealarmeerd te worden;
- het lokale OM door de politie onmiddellijk ingelicht te worden;
- het lokale OM zo spoedig mogelijk met de procureur-generaal in contact te treden.

Op zo kort mogelijke termijn zal de procureur-generaal vervolgens aan het lokale OM de inzet van de Landsrecherche bevestigen.

6. OVERGANGSRECHT

Deze aanwijzing heeft onmiddellijke gelding vanaf de datum van inwerkingtreding.

**De Procureur-Generaal,
mr. A.R.E. Schram**

Willemstad, 25 januari 2016